MINISTERUL AGRICULTURII DEZVOLTĂRII REGIONALE ȘI MEDIULUI

AGENŢIA NAŢIONALĂ DE REGLEMENTARE A ACTIVITĂŢILOR NUCLEARE ŞI RADIOLOGICE

A P R O B

Director, ION APOSTOL

_____ 2019

RAPORT

PRIVIND ACTIVITATEA AGENŢIEI NAŢIONALE DE REGLEMENTARE A ACTIVITĂŢILOR NUCLEARE ŞI RADIOLOGICE ÎN ANUL 2018

CHIŞINĂU – 2019

I. CADRUL LEGAL AL ACTIVITĂŢII

Agenţia Naţională de Reglementare a Activităţilor Nucleare şi Radiologice (ANRANR) este o autoritate administrativă instituită de Guvern pe lângă Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, cu statut de persoană juridică de drept public, ce deţine, conform Legii nr. 132 din 8 iunie 2012 privind desfăşurarea în siguranţă a activităţilor nucleare şi radiologice, nivelul necesar de independenţă în exercitarea funcţiilor de reglementare prevăzute a activităţilor nucleare şi radiologice.

Obiectivul principal al reglementării activităţilor nucleare și radiologice constă în neadmiterea supraexpunerii personalului, populaţiei şi a mediului la factorii nocivi ai radiaţiilor ionizante şi fortificarea capacităţilor de contracarare a traficului ilicit de materiale nucleare şi radioactive în contextul menţinerii unui sistem eficient de securitate fizică şi neproliferare a armelor nucleare sau radiologice.

ANRANR are următoarele sarcini:

- ✓ elaborarea şi realizarea politicii statului în domeniul nuclear şi radiologic şi adoptarea de măsuri pentru reglementarea eficientă a activităţilor nucleare şi radiologice;
- ✓ monitorizarea implementării şi a executării prevederilor tratatelor internaţionale în domeniu;
- ✓ autorizarea activităţilor nucleare şi radiologice în baza evaluării solicitării de acte permisive în domeniu şi corespunderii la condiţiile de radioprotecţie, de securitate nucleară şi radiologică, de securitate fizică a obiectivelor nucleare şi radiologice şi de garanţii nucleare după caz;
- ✓ efectuarea controlului şi supravegherii de stat pentru verificarea condiţiilor de securitate nucleară şi radiologică, de securitate fizică a obiectivelor nucleare şi radiologice şi regimului de neproliferare a armelor nucleare şi radiologice;
- ✓ gestionarea Registrului naţional al surselor de radiaţii ionizante şi al persoanelor fizice şi juridice autorizate;
- ✓ asigurarea transparenţei procesului decizional în reglementarea activităţilor nucleare şi radiologice.

ANRANR reglementează activităţile nucleare şi radiologice în temeiul:

- Legii nr. 132 din 08.06.2012 privind desfăşurarea în siguranţă a activităţilor nucleare şi radiologice;
- Legii nr. 68 din 13 aprilie 2017 pentru aprobarea Strategiei naţionale privind managementul deşeurilor radioactive pentru anii 2017–2026 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia;
- Legii nr. 131 din 08 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător;
- Legii nr. 235-XVI din 20 iulie 2006 Cu privire la principiile de bază de reglementare a activităţii de întreprinzător;
- Legii nr. 160 din 22.07.2011 privind reglementarea prin autorizare a activităţii de întreprinzător;
- Codului Muncii, art. 385, Legea nr. 154-XV din 28 martie 2003;
- Codului Contravenţional art. 155, 155^1, 423^2; Legea nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008;

- Codului Penal, art. 292, 295, 295[1] , 295[2], Legea nr. 985-XV din 18 aprilie 2002;
- altor legi referitoare la aderarea la Statutul AIEA, convenţii, tratate internaţionale din domeniul nuclear şi radiologic la care Republica Moldova este parte;
- HG nr. 458 din 24 iulie 2015 privind aprobarea Regulamentului ANRANR, structurii organizaţionale şi efectivului limită ale Agenţiei Naţionale de Reglementare a Activităţilor Nucleare şi Radiologice;
- HG nr. 1017 din 01 septembrie 2008 cu privire la aprobarea Registrului naţional al surselor de radiaţii ionizante şi al persoanelor fizice şi persoanelor juridice autorizate (modificată prin HG Nr. 54 din 24.01.2014);
- HG nr. 153 din 28.02.2014 pentru aprobarea Regulamentului privind controlul şi supravegherea de stat a activităţilor nucleare şi radiologice;
- HG nr. 727 din 09.08.2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la autorizarea activităţilor nucleare şi radiologice;
- HG nr. 388 din 26 iunie 2009 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la managementul deşeurilor radioactive;
- HG nr. 1210 cu privire la aprobarea Regulamentului sanitar privind asigurarea radioprotecţiei şi securităţii radiologice în practicile de medicină nucleară;
- HG nr. 1268 din 23.11.2016 pentru aprobarea Regulamentului privind securitatea fizică în activităţi nucleare şi radiologice;
- HG nr. 434 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la transportarea în siguranţă a materialelor radioactive;
- Altor acte normative în domeniu;
- Planului Naţional de Armonizare a Legislaţiei (PNAL);
- Directivelor UE (96/29 EUROATOM din 13 mai 1996, 2006/117 Euroatom a CE din 20 noiembrie 2006, 97/43 Euroatom a CE din 30 iunie 1997, ş.a.);
- Planului Comun de Acţiuni între Guvernul SUA şi Guvernul Republicii Moldova pentru combaterea Traficului Ilicit de Materiale Nucleare şi Radioactive;
- Planului Integrat de Susţinere a Securităţii Nucleare (INSSP), semnat cu Oficiul Securitatea Nucleară AIEA;
- Foii de Parcurs semnat cu Secţia Operaţiuni "C" a Departamentului Garanţii AIEA;
- Codului de conduită pentru asigurarea siguranţei şi securităţii fizice a surselor radioactive AIEA;
- Planurilor de inspectare;
- Planului de acţiuni al Guvernului, Capitolul Protecţia Mediului;
- Planului Legislativ al Ministerului Mediului pentru a 2018.

II. ACTIVITĂŢI ORGANIZATORICE ŞI DE ORDIN GENERAL

În anul 2018, bugetul anual aprobat al ANRANR a fost de 2 mln. 50 mii lei. Statul de personal, conform Hotărîrii Guvernului nr. 458 din 24 iulie 2015 „Pentru aprobarea Regulamentului, privind organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale de

Reglementare a Activităţilor Nucleare şi Radiologice, structurii și efectivului-limită ale acesteia, este de 18 persoane (16 funcționari publici), dintre care personal angajat – 13 și 2 suspendate. Din 13 funcţii ocupate: funcţionari publici de conducere – 5, de execuţie – 8.

Gradul de ocupare a funcțiilor – 83%, dintre care 8 (53,3%) barbați si 7 (46,6%) femei. 100% din personal sunt cu studii universitare superioare, 3 persoane deţin gradul ştiinţific de doctor în ştiinţe. Personal ANRANR a fost incadrat în a. 2018 în perfecţionări de specialitate în centre din ţară şi din afara hotarelor ţării. Fişe de post aprobate -100%.

Pentru asigurarea promovării, dezvoltării şi monitorizării parteneriatului internaţional, ANRANR colaborează cu Agenția Internațională pentru Energie Atomică (AIEA), Departamentul de Stat al SUA, Departamentul de Energie al SUA, Comisia de Reglementare Nucleară SUA, Autoritatea Suedeză de Securitate Radiologică, organele de reglementare nucleare din ţările member GUAM, CNCAN din Romania, Centrul de Radioprotectie din Lituania, precum şi cu alte organizaţii internaţionale şi/sau regionale de profil. Activitatea de colaborare se realizează prin încheierea acordurilor în domeniul său de activitate, prin avizarea şi monitorizarea implementării programelor de asistenţă tehnică desfăşurate în concordanţă cu acordul-cadru de ţară încheiat cu AIEA, precum şi prin participarea instituţiilor şi agenţilor economici care activează în domeniul dat la activităţile desfăşurate sub egida AIEA.

S-a participat la cea de-a 62-a Conferință Generală a Agenției Internaționale pentru Energie Atomică (AIEA).

Susținut al treilea Raport Național la Sesiunea a șasea a părților la Convenția Comună privind Managementul în Siguranță a Combustibilului Ars și Managementului în Siguranță a Deșeurilor Radioactive din cadrul AIEA.

Au fost desfășurate lucrările Misiunii Integrate de Evaluare a Infrastructurii de Reglementare din domeniul activităților nucleare și radiologice (IRRS) a AIEA. Misiunea a cuprins evaluarea cadrului legislativ existent și aplicarea în practică a acestuia, precum și evaluarea capacităților și eficienței organului de reglementare.

Organizată și desfășurată Conferința Științifică dedicate Jubileului de 10 ani de la fondarea ANRANR, cu genericul "Provocări și perspective regionale privind gestionarea deșeurilor radioactive în țările GUAM".

În scopul reacționării adecvate la incidente radiologice sau nucleare, în cadrul ANRANR funcționează Echipa Mobilă de Experți (EME), dotată cu echipament performant pentru detectarea și identificarea materialului nuclear sau radioactiv. Recepționarea semnalului de avertizare prin telefon de la oricare persoană fizică este asigurată 24/24.

Portofoliul ANRANR a politicilor în domeniul nuclear şi radiologic este realizat prin continuarea stabilirii mecanismelor de asigurare a securităţii fizice şi siguranţei activităţilor nucleare şi radiologice, menţinerea lor la nivel conform standardelor AIEA şi directivelor europene prin:

III. CONTROLUL ŞI SUPRAVEGHEREA DE STAT

Pe parcursul anului 2018 au fost efectuate în total 74 de controale dintre care: 71 -planificate și 3 -inopinate.

În urma controalelor au fost întocmite 74 acte de control și emise 18 prescripții privind înlăturarea neajunsurilor depistate. La 24% dintre obiectivele inspectate în urma controalelor s-au depistat încălcări a prevederilor legislației în vigoare din domeniu. Dintre cele mai frecvente încălcări menționăm desfășurarea activităților nucleare şi/sau radiologice neautorizate, utilizarea instalaților în lipsa efectuării controlului calității periodic reglementar, prin care să fie confirmați parametrii tehnico-radiologici. Aceste încălcări reprezintă 21% din numărul total de neconformități depistate. Pentru o reflectare mai clară a situației din teritoriu, în Figura 1 este reprezentat sub formă de diagramă încălcările depistate în timpul controalelor efectuate de inspectorii ANRANR asupra operatorilor ce desfășoară activități nucleare şi/sau radiologice.

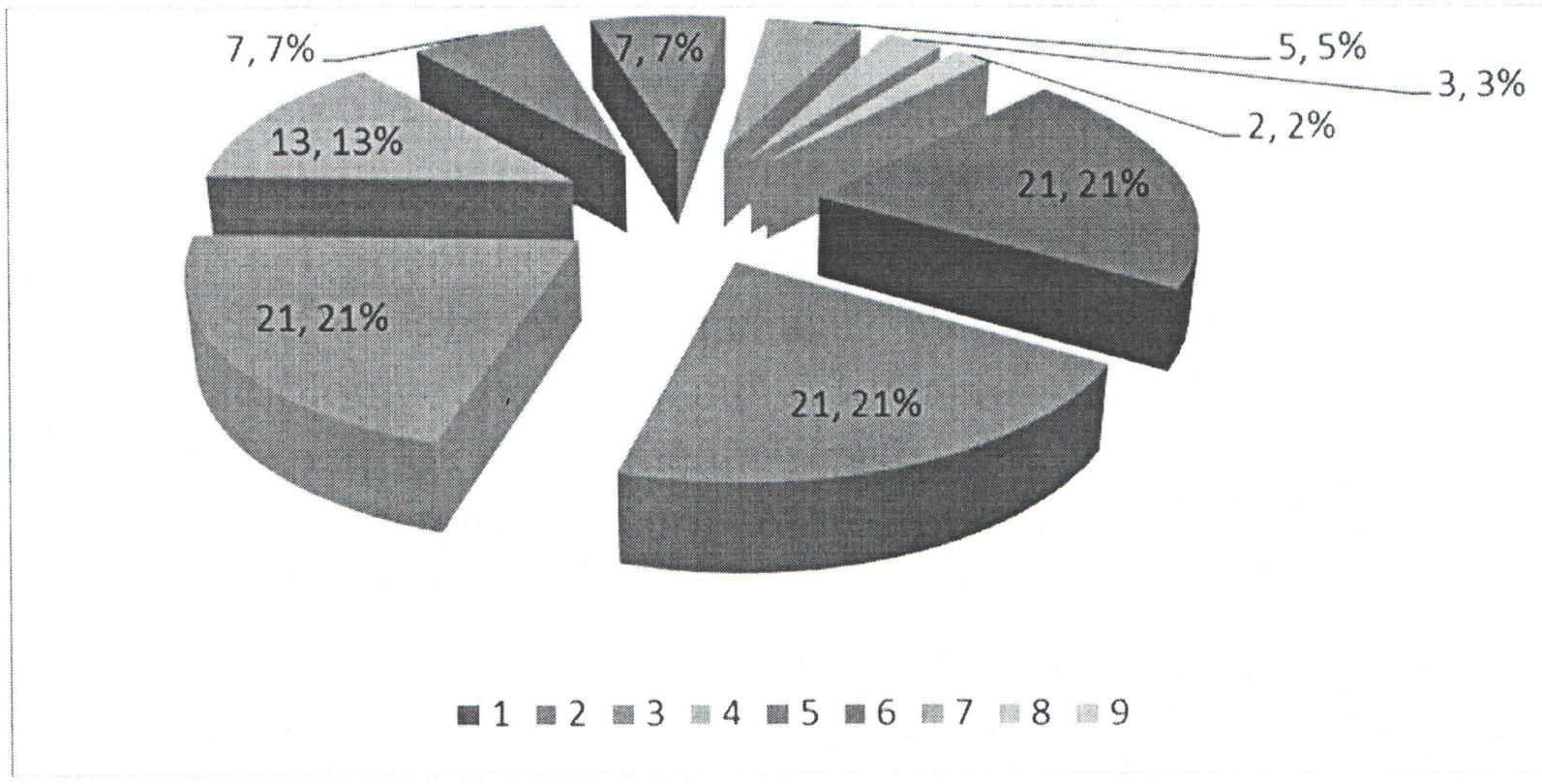

Figura 1. Statistica încălcărilor depistate in procesul de inspectare la obiectivele ce desfăşoară activitate in domeniul nuclear si radiologic, unde:

1. Activitatea nucleară şi/sau radiologică se desfășoară neautorizat în lipsa adeverințelor de înregistrare şi/sau în lipsa certificatelor de securitate pentru instalaţiile utilizate

1. *Lipsa instrucțiunilor privind asigurarea radioprotecției;*
2. *Lipsa programului de asigurare a calității;*
3. *Instalaţiile radiologice sunt utilizate în lipsa efectuării unui control al calității periodic prin care se testează parametrii tehnico-radiologici;*
4. *Dozele de expunere la suprafață în procesul investigației depășesc de câteva ori nivelele de referință conform Anexei C, tab.C.1.1 din NFRP-2000;*
5. *Lipsa echipamentului de radioprotecție;*
6. *Lipsa semnului ce indica pericol radiologic la intrarea în zona controlată;*
7. *Lipsa monitorizării dozimetriei individuale la personalul atribuit la cat. A implicat în procesul de investigații radiologice;*
8. *Nu sunt respectate condiţiile de menținere a parametrilor fizico-chimici de developare a filmelor;*

În cazul a 10 agenţi economici, care desfăşurau activitate neautorizată au fost perfectate procese-verbale. Acestea au fost expediate în instanța de judecată, pentru examinare şi emiterea hotărârii privind aplicarea sancțiunii contravenţionale. În baza acestora instanţa de judecată a emis hotărâri pentru sancţionarea contravenţională a 7 agenţi economici, celelalte procese verbale sunt în proces de examinare.

Majoritatea obiectivelor radiologice inspectate au îndeplinit în termenii indicaţi, cerinţele măsurilor propuse în actele de control şi prescripțiile emise.

În timpul desfăşurării controlului şi supravegherii de stat planificat şi inopinat la unele obiective s-a constatat că o parte din instalațiile şi sursele radiologice deţinute de către persoanele fizice sau juridice nu sunt luate înregistrate în Registrul naţional al surselor de radiaţii ionizante şi al persoanelor fizice şi persoanelor juridice autorizate conform prevederilor Hotărîrii Guvernului nr.1017 din 01.09.2008. Ca rezultat, inspectorii au atribuit numere de înregistrare, au completat fişele de notificare cu anexarea pozelor la 28 instalații radiologice.

IV. REGISTRUL NAŢIONAL AL SURSELOR DE RADIAŢII IONIZANTE ŞI AL PERSOANLEOR FIZICE ŞI JURIDICE AUTORIZATE

ANRANR este gestionarul Registrului Naţional în forma electronică şi pe hârtie. De asemenea, Registrul se păstrează şi sub forma de duplicat electronic pe suport de memorie ataşabilă.

Actualizarea se efectuează săptămânal în temeiul informaţiilor parvenite de la Serviciul Inspectorat, Secţia Evaluare şi Autorizare, rapoartelor rezultatelor inventarierii transmise de agenţi economici.

În prezent în sistemul ARIS sunt înregistrate pe ţară:

- 9030 surse radioactive închise,
- 1436 generatoare,
- 1318 utilaje asociate,
- 521 obiective.

Repartizarea SRI introduse in ARIS dupa categoriile de securitate
(numarul de surse)

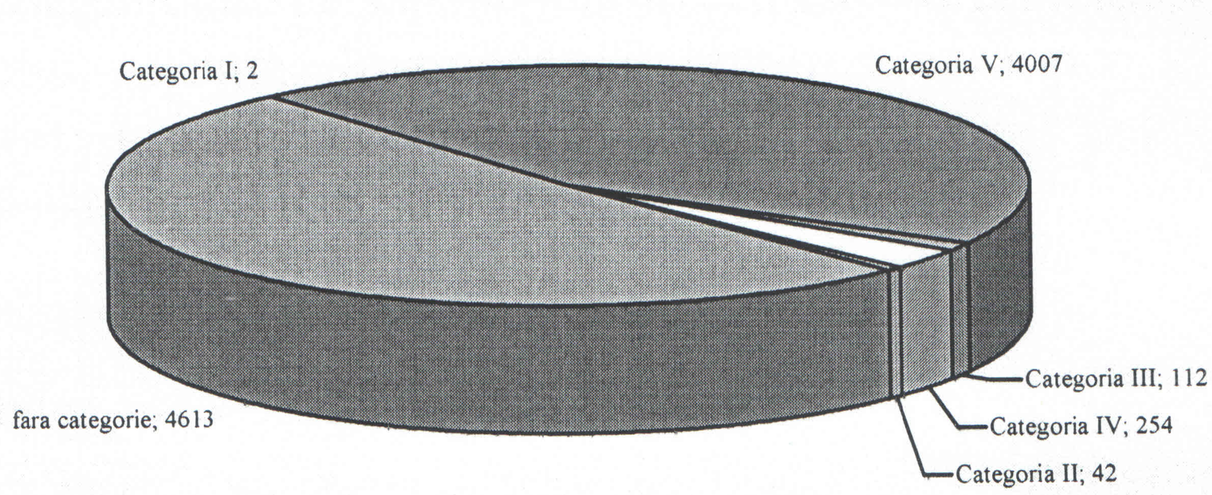

V. ACTIVITĂȚI DE EVALUARE ŞI AUTORIZARE

Anul curent, a fost lansată procedura de autorizare pe platforma "Dot-gov-solutions" în cadrul E-Permits system, prin care se oferă posibilitatea eliberării actelor permisive inclusiv și în regim one-line.

Pe parcursul anului 2018 au fost depuse 569 seturi de documente pentru eliberarea actelor permisive. Majoritatea dosarelor depuse au fost evaluate inclusiv prin delegarea în teritoriu la obiectivele radiologice în scopul verificării condițiilor de asigurare a securității radiologice sau nucleare cu perfectarea actelor de evaluare și indicarea măsurilor concrete de înlăturare a neconformităţilor depistate.

În total au fost eliberate 90 Autorizații radiologice pentru diferite genuri de activitate și 170 Certificate de Securitate pentru instalații cu surse de radiație ionizantă. A fost prelungită valabilitatea Autorizației radiologice pentru genul de activitate "exploatarea surselor de radiații ionizante în industrie", agentului economic din raioanele din stînga Nistrului - SA de tip deschis "Uzina Metalurgică Moldovenească".

Totodată, au fost reperfectate 12 Autorizații radiologice și 27 Certificate de Securitate, cauza fiind modificarea datelor din conținutul autorizației (schimbarea sediului, lărgirea domeniului de activitate, schimbarea persoanei responsabile de radioprotecție, etc.).

ANRANR a depistat şi identificat 359 surse radioactive, aflate în afara controlului de stat (surse orfane), la colectarea și transmiterea către stocare îndelungată.

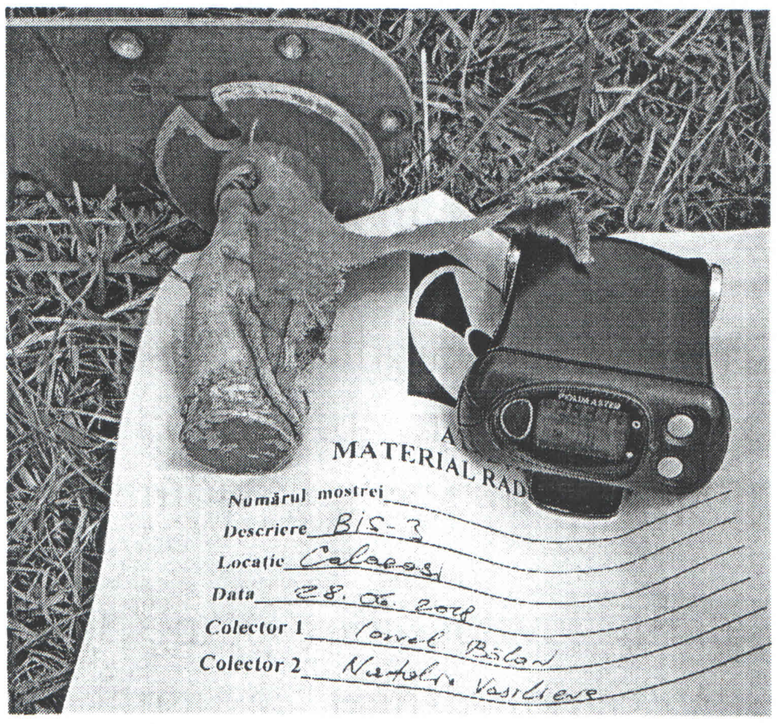

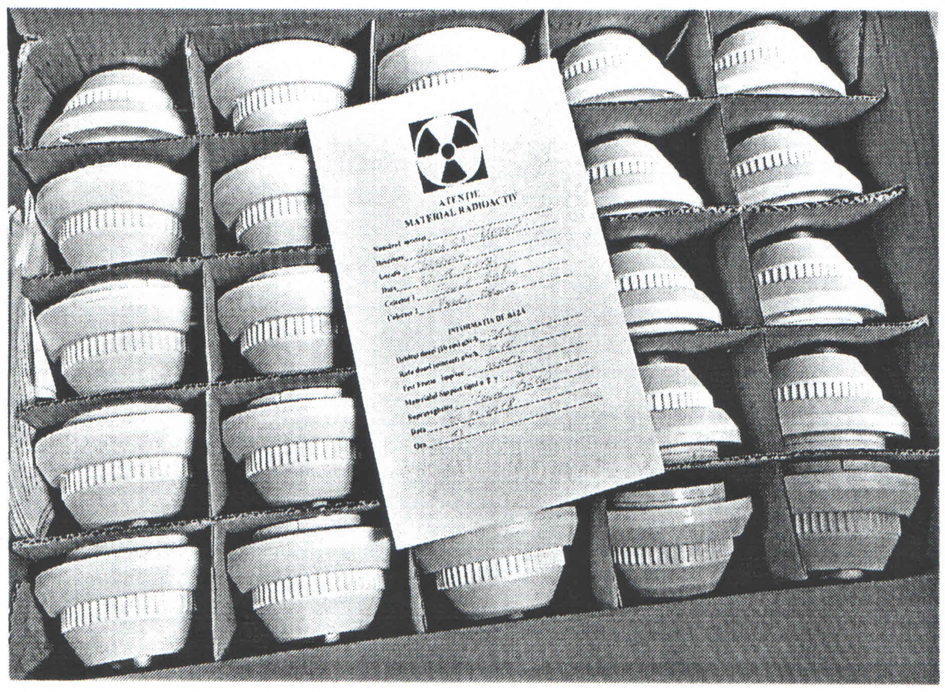

Rezultatele eliberării și structura Actelor permisive pentru 2018 în comparație cu perioada 2008-2018 este prezentată în Tabelul 1.

Tabelul 1

Tipul de acte permisive/anul		2017	2018	**Total din a. 2008 - prezent**
AUTORIZAȚII RADIOLOGICE		85	90	**746+1**
Autorizații radiologice parțiale	import/ export	115	153	**1071**
	stocare, transportare	95	91	**463**
	proiectare , montare, reconstrucție	36	83	**317**
	conservare	34	30	**198**
	transfer	8	15	**51**
CERTIFICATE DE SECURITATE		212	170	**1523**
Eliberate acte permisive, total		585	632	**4369+1**
Reperfectate	Autorizații radiologice	8	12	**61**
	Certificat de Securitate	27	27	**157**
Acte permisive	refuzate	44	19	**156**
	Suspendate /retrase	0	0	**9**
	renunțate sau considerate nevalabile	8	4	**429**
Primite cereri (dosare) pentru evaluare, total		497	569	**3549**
Introduse în baza de date	utilaje asociate	134	141	**1318**
	generatoare	147	129	**1436**
	sursele radioactive	460	2712	**9030**
	obiective	26	49	**521**

[1]Unele din dosare conţineau cumulativ mai multe solicitări (autorizație radiologică, certificate de securitate pentru instalaţii - de aceea nr dosarelor evaluate este mai mic ca numărul autorizaţiilor şi certificatelor emise)

Cota parte Acte permisive eliberate a. 2018

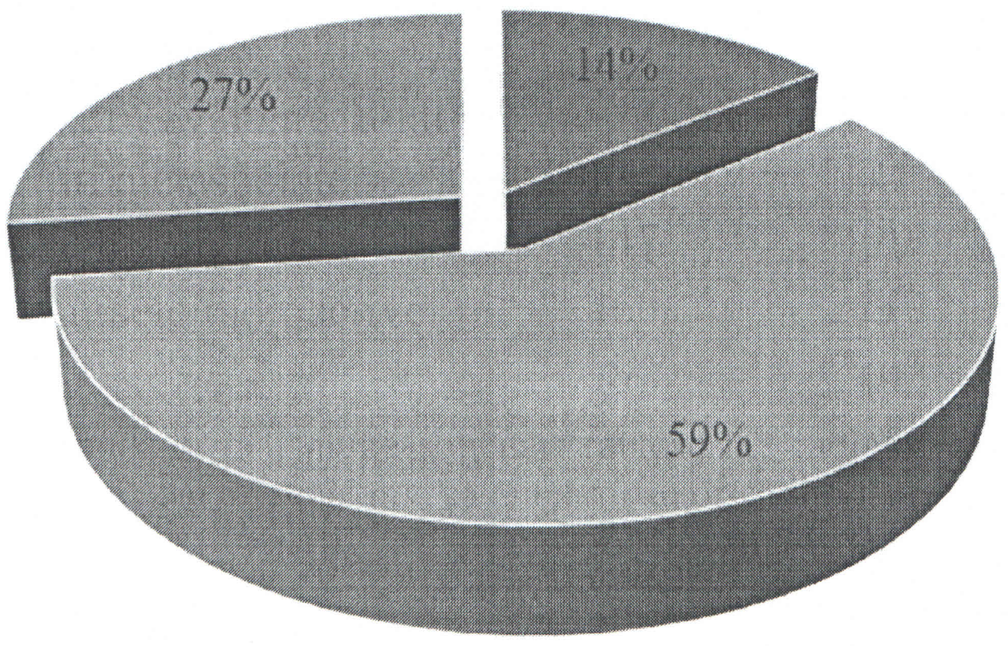

Pe parcursul anului, de către efectivul DASNR au fost expediate către solicitanții actelor permisive 289 scrisori (exceptând cele diseminate în format electronic) privind informarea şi consultarea referitor la procesul şi rezultatul evaluărilor sau notificărilor. Au fost oferite circa 1350 de consultări agenților economici referitor la procedura de autorizare.

De către SEA, lunar au fost perfectate şi amplasate pe pagina Web a Agenţiei Naţionale rapoartele privind lista deținătorilor Autorizaților radiologice, lista titularilor Certificatului de Securitate și alte informații relevante.

100

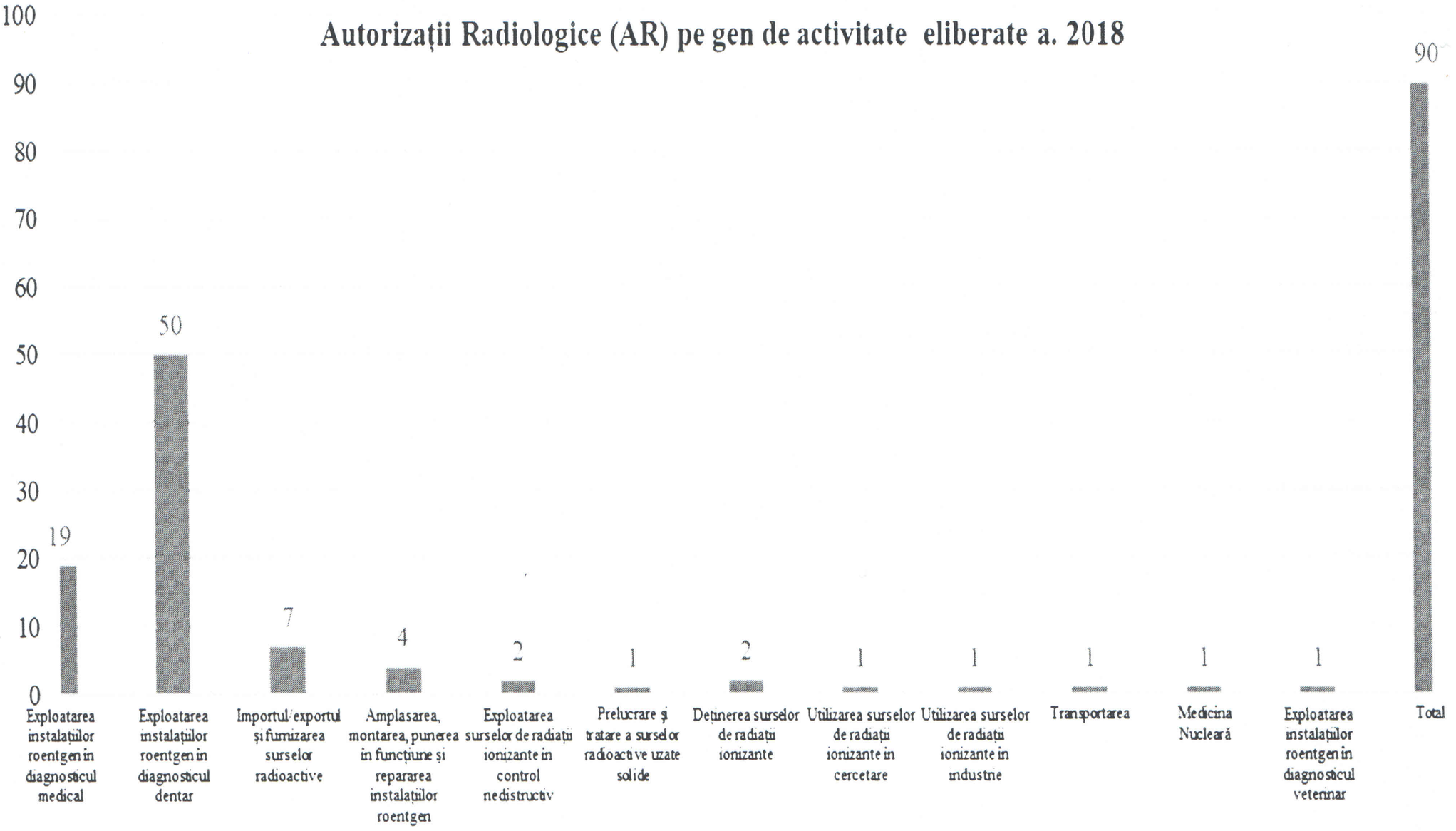

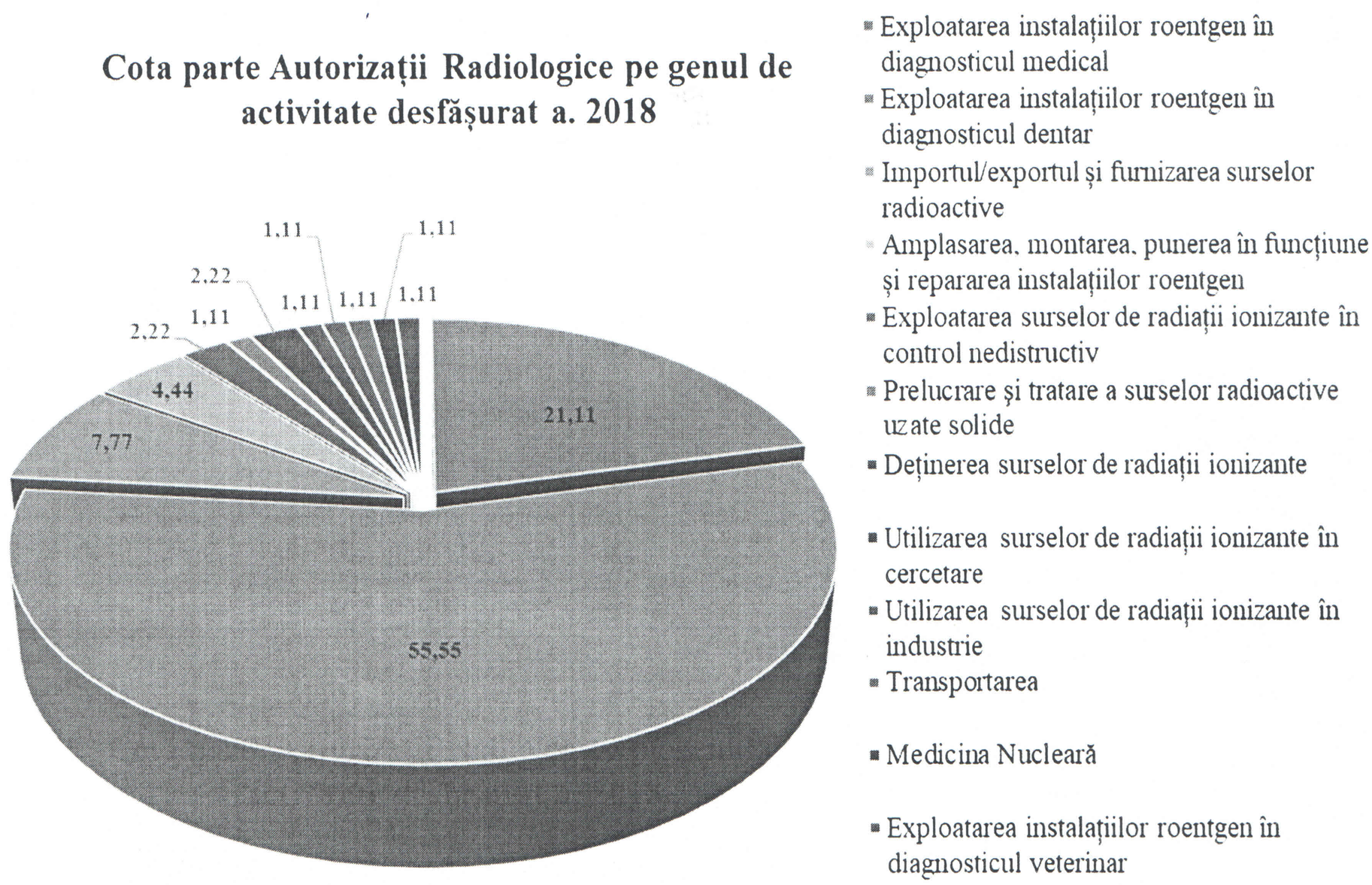

Din 569 de dosare evaluate pentru eliberarea actelor permisive - 120 de dosare au fost susținute cu delegarea în teritoriu în scopul evaluării obiectivelor radiologice în teren. În baza acestor evaluări au fost perfectate și prezentate solicitanților acte de evaluare cu indicarea recomandărilor și termenilor de înlăturare a neconformităților depistate. Din motivele nerespectării procedurii/condițiilor de autorizare (neînlăturarea neconformităților depistate în urma efectuării evaluării) 19 seturi de documente au fost respinse.

Din 120 de instituții evaluate în teren, 29 - aparțin Ministerului Sănătății, 76 - sunt instituții medicale private, 8 - sunt instituții private 5 – instituții de stat, 1- este instituția din stînga Nistrului - SA de tip deschis "Молдавский Металлургический Завод" și 1 - este instituția privată veterinare.

Pentru eliberarea Autorizațiilor radiologice parțiale au fost evaluate 372 de solicitări, ca urmare au fost eliberate 372 de avize parțiale:

- Autorizații radiologice parțiale de export – 10;
- Autorizații radiologice parțiale de transportare – 91;
- Autorizații radiologice parțiale de proiectare, montare, reconstrucție – 83;
- Autorizații radiologice parțiale de conservare – 30;
- Autorizații radiologice parțiale de transfer – 15;
- Autorizații radiologice parțiale de import – 143 din care:
  - pentru importul substanțelor radioactive pentru medicina nucleară – 77;
  - pentru importul instalațiilor roentgen utilizate în medicină – 40;
  - pentru importul instalațiilor cu generatoare roentgen și generatoarelor roentgen - 17;
  - pentru importul surselor radioactive – 9.

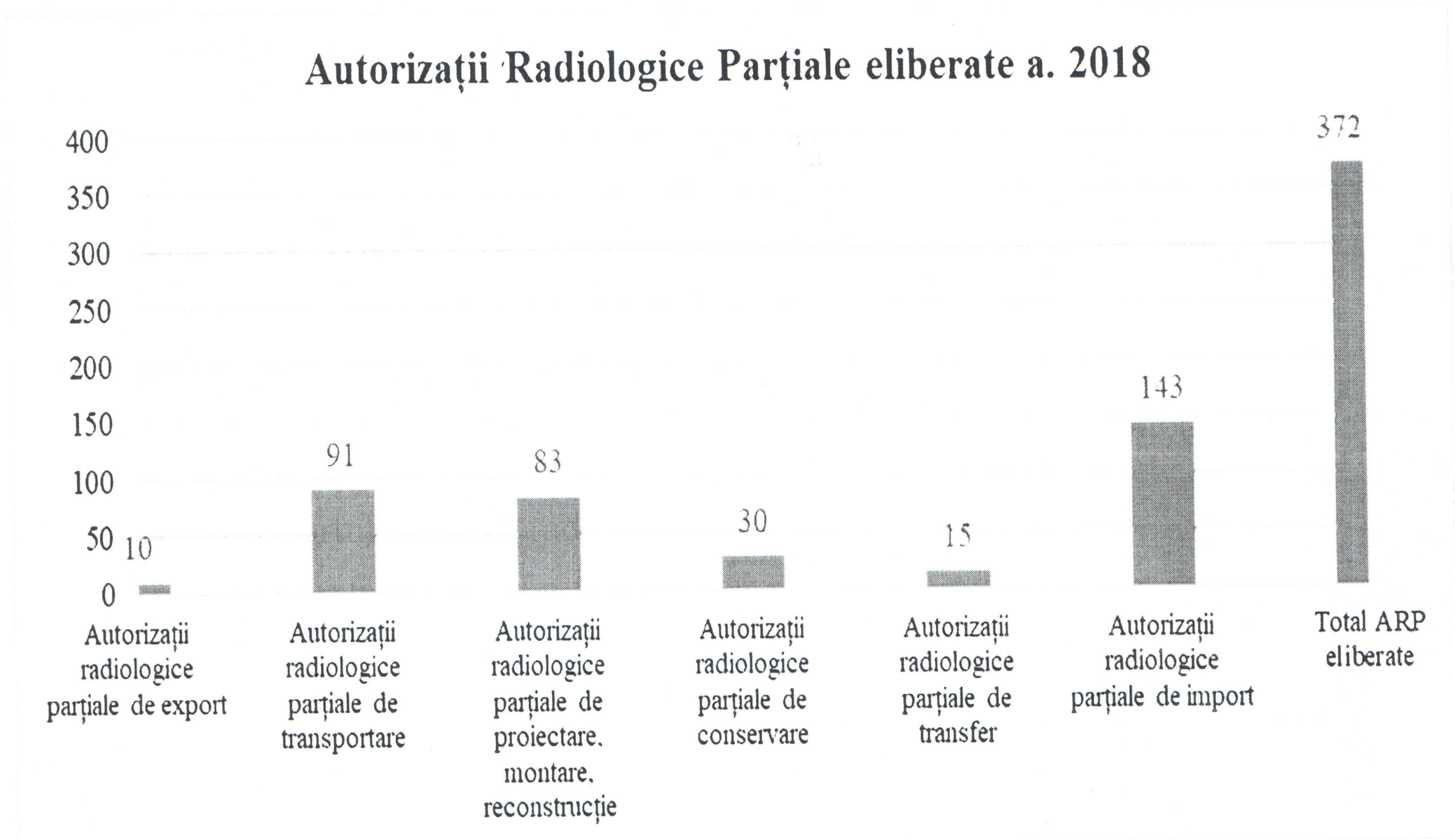

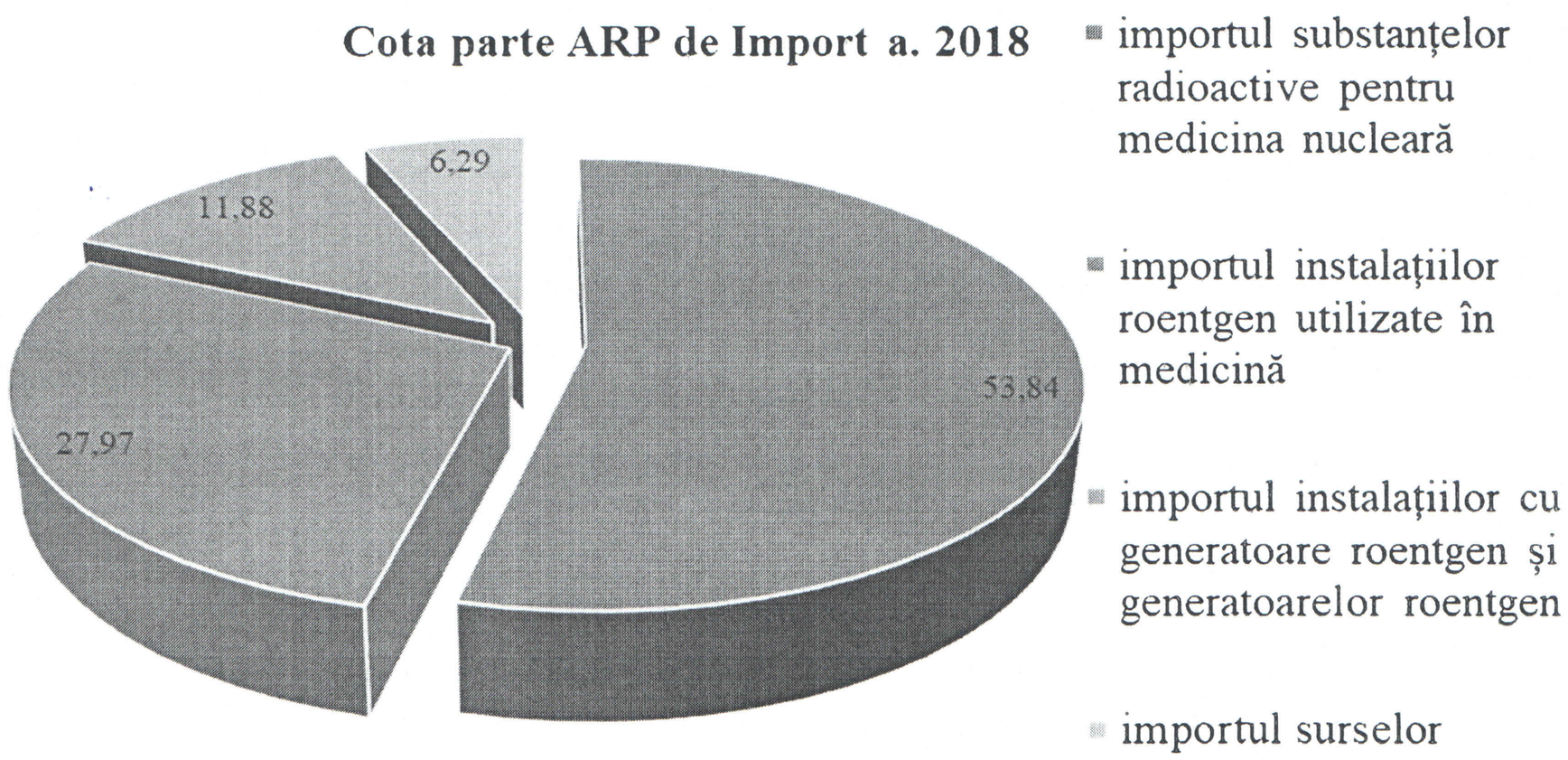

În legătură cu decontarea instalațiilor cu SRI, la solicitarea operatorului au fost luată decizia privind renunțarea la 4 de Autorizații radiologie și Certificate de Securitate. În anul 2018 la 57 agenți economici a expirat termenul de valabilitate pentru Autorizații radiologice.

Datele privind entitățile autorizate, actele permisive eliberate, retrase, suspendate sau nevalabile sunt lunar actualizate pe pagina Web anranr.gov.md.

VI. ELABORAREA PROIECTELOR ACTELOR LEGISLATIVE

În rezultatul activităților de elaborare și promovare a proiectelor de acte normative a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr. 608 din 03.07.2018, Regulamentul privind asigurarea securității radiologice în activități cu surse de radiație ionizantă în exteriorul incintei special amenajate

În baza inițiativei Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și autorităților publice relevante în scopul realizării Planului de Acțiuni la Acordul de asociere RM -UE, prin Dispoziția Guvernului nr. 302 din 2018, funcționarii DAGSN au activat în grupul de lucru privind elaborarea proiectului strategiei naționale CBRN, proiectul căreia a fost avizat cu autoritățile interesate și transmis experților internaționali pentru expertizarea definitivă.

La compartimentul avizare, coordonare și raportare au fost prezentate avize pentru:

- proiectul Hotărârii de Guvern privind aprobarea Conceptului Sistemului Informațional integrat de protecție a mediului;
- proiectul Hotărîrii Guvernului pentru aprobarea proiectului cu privire la organizarea și desfășurarea testelor antiteroriste;

Totodată, a fost prezentat Guvernului Raportul privind implementarea planului de acţiuni la Strategia Națională privind Managementul Deşeurilor Radioactive aprobată prin Lege nr. 68 din 13.04.2017.

VII. REGLEMENTAREA MANAGEMENTULUI DEȘEURILOR RADIOACTIVE

În contextul realizării Planului de acțiuni la Strategia Națională a managementului deșeurilor radioactive, în baza setului depus de către Obiectele speciale 5101 și 5102, au fost evaluate condițiile pentru realizarea genului de activitate – tratarea surselor radioactive uzate, prin autorizarea liniei de sortare și tratare prin dezmembrare a detectoarelor de fum de tipul RID-6, RID-6M, KI-1 și RID-1 cu material radioactiv în baza Plutoniului 239 și 238.

La compartimentul monitorizarea implementării Planului de Acțiuni la Strategia Națională privind Managementul Deșeurilor Radioactive, a fost efectuată sinteza activității și prezentat Guvernului Raportul privind implementarea planului pentru perioada ianuarie aprilie 2017- decembrie 2017.

VIII. COLABORARE INTERNAŢIONALĂ

În perioada 6-7 septembrie 2018 Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice, în comun cu Autoritatea Suedeză de Securitate Radiologică, a organizat Conferința cu genericul "Provocări și perspective regionale privind gestionarea deșeurilor radioactive în țările GUAM", dedicată jubileului de 10 ani de la fondarea ANRANR.

La Conferință au fost prezenți principalii parteneri ai Republicii Moldova, care de-a lungul anilor ne-au susținut prin asistență tehnică în implementarea sistemului de reglementare a activităților nucleare și radiologice – Agenția Internațională pentru Energia Atomică, Autoritatea Suedeză de Securitate Radiologică, Comisia de Reglementare Nucleară SUA.

De asemenea, au participat reprezentanți ai Organelor de Reglementare din domeniul nuclear și radiologic din România – Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare (CNCAN), din Ucraina – Inspectoratul de Stat de Reglementare Nucleară, din Georgia – Agenția de Securitate Nucleară și Radiologică, din alte țări europene.

Sesiunile Conferinței au fost dedicate discuțiilor privind realizările ANRANR și rezultatele cooperării internaționale în perioada anilor 2007-2018, precum și aducerii în prim plan a provocărilor, schimbului de experiență și bunelor practici în domeniul gestionării și dezafectării deșeurilor radioactive.

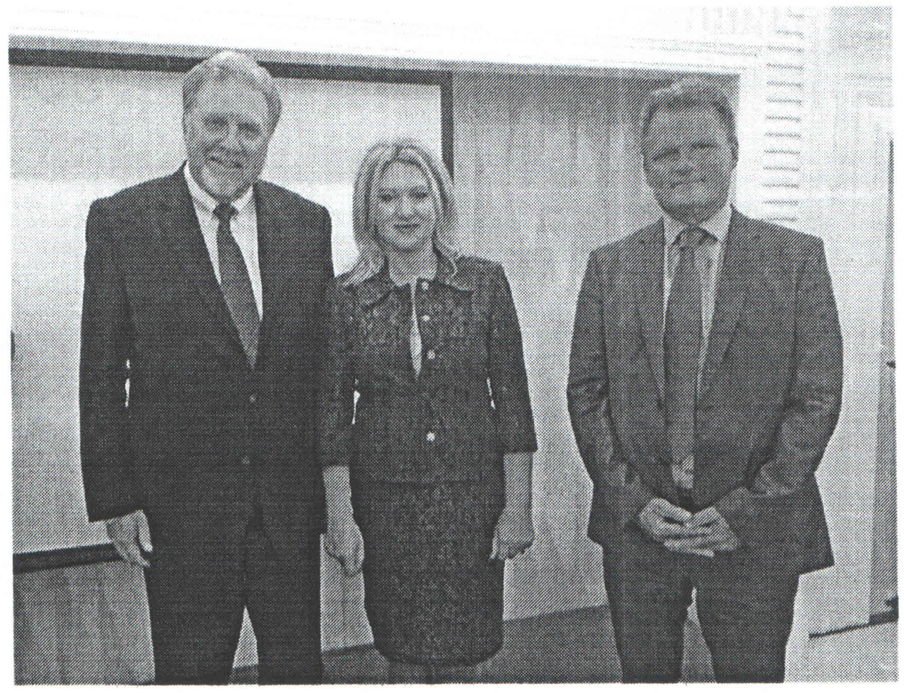

În perioada 17-21 septembrie 2018, delegația Republicii Moldova, condusă de Directorul ANRANR Dl Ion Apostol, a participat la cea de-a 62-a Conferință Generală a Agenției Internaționale pentru Energie Atomică. La eveniment au fost prezenți peste două mii cinci sute de participanți din 153 de state membre. În timpul conferinței au fost adoptate un șir de rezoluții care au drept scop consolidarea în continuare a activității AIEA în domeniile științei și tehnologiei nucleare, siguranței și securității nucleare, garanțiilor nucleare și cooperării tehnice.

Pe lîngă participarea la sesiunile plenare, membrii delegației au participat și la un șir de evenimente organizate în cadrul conferinței ce țin de implementarea Planului Integrat de Suport a Securității Nucleare, unde state membre au împărtășit experiența în fortificarea regimului de securitate nucleară; implementarea platformei noi informaționale "State Declaration Portal" a departamentului Garanțiilor Nucleare; întrunirea a Ofițerilor Naționali de Legătură pentru implementarea proiectelor de asistență tehnică a AIEA la nivel național, regional și internațional.

Dl. Apostol, Conducătorul delegației Republicii Moldova a ținut un discurs în cadrul şedinţei plenare, în care au fost trecute în revistă progresele Republicii Moldova în implementarea standardelor AIEA și UE în domeniul securităţii nucleare şi radiologice. În acelaşi timp, a fost subliniată importanța cooperării regionale și internaționale în domeniul prevenirii, detectării și combaterii terorismului nuclear, traficului de substanţe radiologice şi a altor riscuri în domeniu. Au fost aduse mulțumiri AIEA, Departamentului de Energie al SUA, Departamentului de Apărare al SUA, Comisiei de Reglementare Nucleară a SUA și Autorității Suedeze de

Securitate Radiologică pentru suportul continuu în dezvoltarea infrastructurii de reglementare radiologică și nucleară în Republica Moldova.

În perioada 10-19 decembrie 2018, s-au desfășurat în Republica Moldova lucrările Misiunii Integrate de Evaluare a Infrastructurii de Reglementare din domeniul activităților nucleare şi radiologice (IRRS) a AIEA.

Misiunea a cuprins evaluarea cadrului legislativ existent și aplicarea în practică a acestuia, precum și evaluarea capacităților și eficienței organului de reglementare.

Misiunea, în componența a 9 experți internaționali din Australia, Bulgaria, Croatia, Georgia, Lithuania, Slovenia, Statele Unite și 2 experți ai AIEA, a cuprins evaluarea cadrului legislativ existent și aplicarea în practică a acestuia, precum și evaluarea capacităților și eficienței organului de reglementare. Au fost analizate responsabilitățile și funcțiile Guvernului în domeniul nuclear și radiologic, regimul global de siguranță nucleară, sistemul de management, responsabilitățile și funcțiile organului de reglementare – ANRANR, procesul de autorizare al activităților nucleare și radiologice în țară, realizarea controlului/inspecției.

Echipa Misiunii a oferit recomandări și sugestii, printre care este evitarea dublării unor funcții de reglementare dintre ANRANR și a Agenției Naționale de Sănătate Publică pentru a evita conflictul de interese și a asigura reala independență a organului de reglementare radiologică conform cerințelor standardelor AIEA GSR Part1.

Rezultatele Misiunii IRRS privind evaluarea infrastructurii de reglementare din domeniul activităților nucleare şi radiologice, recomandările și sugestiile pentru îmbunătățirea acesteia, au fost prezentate în cadrul ședinței de închidere de către conducătorul Misiunii, dl. Daniel COLLINS, expert din cadrul Comisiei de Reglementare Nucleară (NRC) din SUA și dl. Peter JOHNSTON, Director al Departamentului Siguranța Radiațiilor, Transportării și Deșeurilor Radioactive a AIEA.

Raportul final al Misiunii va fi transmis Guvernului în aproximativ trei luni și va fi făcut public.

De asemenea, Moldova a fost încurajată să solicite o continuare a acestei Misiuni IRRS (follw-up) în aproximativ trei ani. Asemenea misiuni de monitorizare sunt valoroase și ajută autoritățile de reglementare să își demonstreze angajamentul față de îmbunătățirea continuă.
Evenimentul dat cu recomandările de rigoare este reflectat și pe situl oficial al AIEA.

Pentru personalul agenților economici, responsabil de activităţile nucleare şi radiologice, au fost organizate și desfășurate, cu suportul AIEA, seminare naţionale și internaţionale în domeniul radioprotecției și securităţii fizice nucleare unul din care în partea stângă a râului Nistru (Uzina Metalurgică Moldovenească de la Râbnița):

În perioada 29 ianuarie – 01 februarie 2018 ANRANR în colaborare cu AIEA și INTERPOL a desfășurat Cursul Național privind managementul locului crimei cu implicarea materialelor nucleare și radioactive.

Scopul cursului a constat în sporirea gradului de conștientizare privind organizarea acțiunilor la locul crimei radiologice cu repartizarea corectă a rolurilor și responsabilităților autorităților competente care sunt implicate în organizarea acțiunilor de la locul crimei radiologice.

La eveniment au participat reprezentanți ai forțelor de ordine și de aplicare a legii cât și a organizațiilor de suport tehnic, ceea ce a servit un bun prilej de consolidare a capacităților interne în dirijarea și organizarea procedurilor la locul crimei radiologice.

În calitate de lectori au fost invitați experți internaționali ai AIEA, INTERPOL și specialiși naționali în domeniu.

În perioada 29 ianuarie – 02 februarie 2018 ANRANR în colaborare cu AIEA a organizat Cursul Național privind radioprotecţia în practicile de radiologie de diagnostic şi radiologie intervenţională pentru tehnicieni radiologi.

Scopul cursului fiind sporirea nivelului de cunoștințe în radioprotecție și securitate radiologică în practicile de radiologie de diagnostic şi radiologie intervenţională pentru tehnicieni radiologi.

La eveniment au fost prezenți 30 de reprezentanți ai spitalelor din mun. Chișinău, mun. Bălți și din șase raioane din Republică.

În calitate de lectori au fost experți internaționali ai AIEA, din Finlanda și Bulgaria.

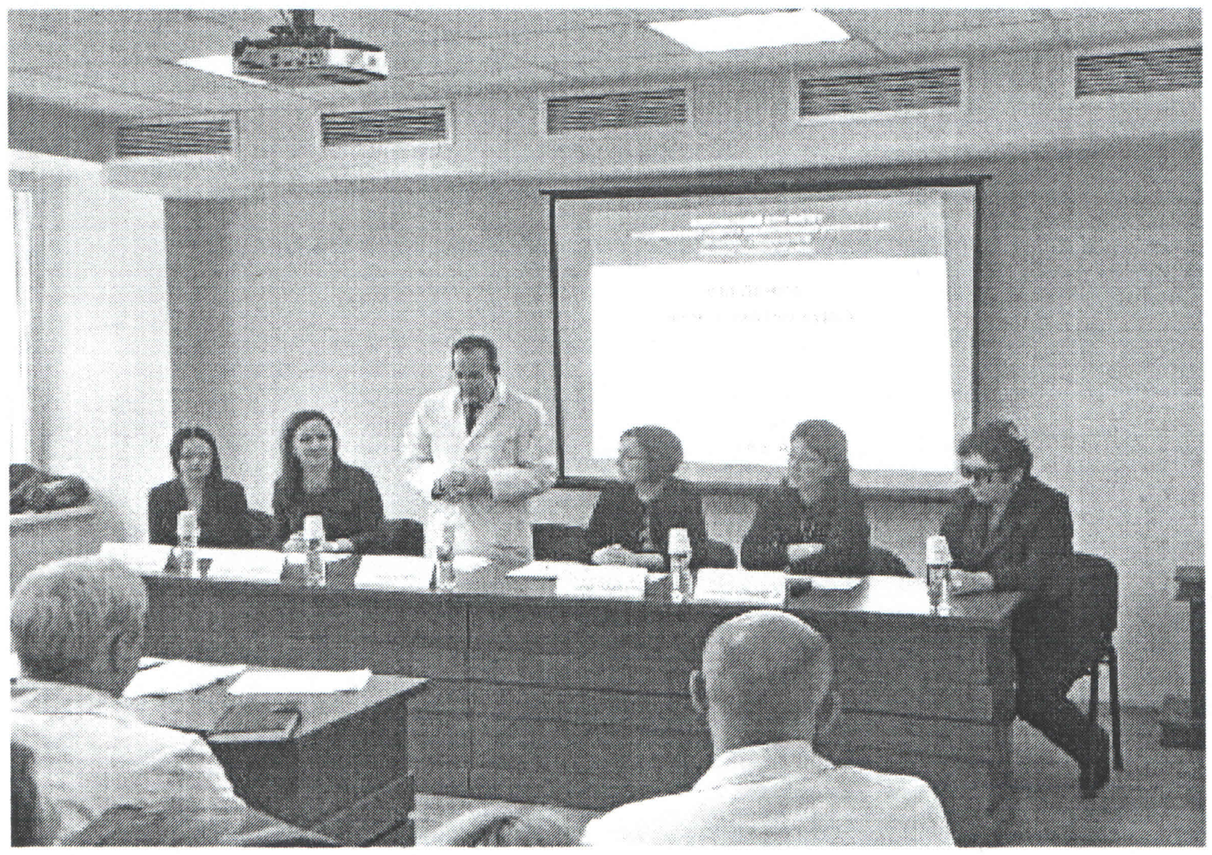

În perioada 02-05 octombrie 2018 Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice a desfășurat cursul de instruire cu genericul „Aplicarea capabilităţilor existente la procesul de investigare în criminalistica nucleară” pentru colaboratorii instituțiilor relevante din Republica Moldova.

Obiectivul principal al acestui curs fiind aplicarea modului de utilizare a capabilităţilor tehnice disponibile pentru a răspunde la întrebări de investigație referitoare la materialele nucleare sau radioactive, aflate în afara controlului de reglementare.

În comun cu IMSP Institutul Oncologic, ANRANR a organizat în perioada 22-26 octombrie 2018, în cadrul proiectului de asistență tehnică a Agenției Internaționale pentru Energie Atomică MOL 0005 “Developing and Sustaining Nuclear and Radiological Human Resources Education, Training and Maintenance”, Cursul național de instruire privind radioprotecția în practicile medicale.

Scopul cursului fiind sporirea nivelului de cunoștințe în radioprotecție și securitate radiologică în practicile de radiologie de diagnostic şi radiologie intervenţională pentru medici şi tehnicieni radiologi.

La eveniment au participat peste 60 de reprezentanți a instituțiilor medicale din Republică. În calitate de lectori au fost invitați experți din Lituania, Rusia și Estonia.

La 19 decembrie 2019 a avut loc întrunirea Dlui Ion Apostol, Director ANRANR cu Dna Ludmila Wiszczor, reprezentant al Departamentului de cooperare tehnică al AIEA. Scopul vizitei fiind analiza progresului de implementare a proiectelor de asistență tehnică a AIEA în derulare și perspective de elaborare a noilor proiecte de asistență tehnică.

În prezent în Republica Moldova sunt implementate proiectele naționale ce țin de sporirea capacităților de diagnosticare și tratament a cancerului, managementului deșeurilor radioactive și elaborarea programului de monitorizare a concentrației Radonului.

Pentru următorul ciclu de proiecte sunt propuse proiectele în domeniul medical, managementului deșeurilor radioactive și studiului rezervelor naționale de apă subterană cu ajutorul tehnologiilor nucleare.

În scopul evaluării progresului în cadrul implementării prevederilor Tratatului privind neproliferarea armelor nucleare la care Republica Moldova este parte și aplicarea garanţiilor nucleare, au fost sintetizate materialele şi perfectate 4 rapoarte trimestrilae și 1 raport anual privind realizarea Acordului de Garanţii nucleare, a Protocolului Adiţional şi a Protocolului privind Cantităţile Mici de Material Nuclear (SQP), cu transmiterea la AIEA.

În scopul facilitării transmiterii informației către AIEA a fost revizuită și restabilită utilizarea programului Protocol Reporter 3. La fel a fost implementată modalitatea de transmitere a informației criptate prin platforma SDP (State Declarations Portal) a AIEA.

A fost susținut al treilea Raport Național la Sesiunea a șasea a părților la Convenția Comună privind Managementul în Siguranță a Combustibilului Ars și Managementului în Siguranță a Deșeurilor Radioactive din cadrul AIEA.

Anul curent, au fost declarate către Baza de date ITDB AIEA a un caz de depistare a surselor radioactive orfane.

Reprezentanții ANRANR au participat la un șir de ateliere de lucru și întruniri:

- Conferința Internațională AIEA în domeniul Securității fizice a materialelor radioactive, în or. Viena, Austria;
- Atelierul de lucru privind managementul în siguranță al deșeurilor radioactive și al combustibilului nuclear uzat, în or. Tbilisi, Georgia;
- Cursul regional de instruire privind Radioprotecția în practicile de radiodiagnostic, radiologie intervențională și medicină nucleară, în or. Tirana, Albania;
- Atelierul de lucru privind abordările, tehnologiile și criteriile de dispunere finală a deșeurilor radioactive, în or. Viena, Austria;
- Atelierul Interegional de lucru pentru Coordonatorii Sistemului de Management Informațional privind Securitatea Radiologică (RASIMS), desfășurat în cadrul AIEA în or. Viena, Austria;
- Simpozionul privind Garanțiile nucleare internaționale, în or. Viena, Austria;
- Întrunirea de lucru în cadrul Proiectului P67 a Centrului de Excelență UE privind Consolidarea capacităților de gestionare a deșeurilor în țările europene;
- Vizita de lucru în cadrul întrunirii a 10-ea a experților din statele balcanice, privind neproliferarea armelor de distrugere în masă, în or. Rakitje, Croația;
- Atelierul de lucru privind elaborarea justificării și evaluării securității punctelor de stocare a deșeurilor radioactive, în or. Viena, Austria;
- Atelierul de lucru privind Notificarea, raportarea și solicitarea asistenței Centrului de Incidente și Urgență, în cazul urgențelor la nivel național, în or. Viena, Austria;
- Întrunirea punctelor de contact în cadrul bazei de date pentru traficul ilicit a materialelor nucleare și radioactive, în or. Viena, Austria;
- Atelierul de lucru privind Rolurile și responsabilitățile în radioprotecție în practicile medicale, în or. Viena, Austria;
- Vizita de lucru la Institutul de Cercetări Nucleare din or. Kiev, privind fortificarea capacităților naționale conexe securității fizice nucleare și traficului ilicit de materiale nucleare, în or. Kiev, Ucraina;
- Atelierul de lucru pentru nou-numitele persoane naționale de legătură și asistenței acestora, în or. Viena, Austria.

Concluzii:

În scopul implementării politicii statului în domeniul activităţilor nucleare şi radiologice, precum şi în scopul reglementării, supravegherii şi controlului desfăşurării acestor activităţi, pe parcursul anului 2018, ANRANR a realizat sarcinile planificate, prin continuarea stabilirii mecanismelor de asigurare a securităţii şi siguranţei activităţilor nucleare şi radiologice, menţinerea lor la nivel conform standardelor AIEA şi directivelor europene.

Principalele acțiuni întreprinse fiind:

- elaborarea/contribuirea la elaborarea actelor normative de diferit nivel;
- organizarea şi efectuarea controlului şi supravegheri de stat a obiectivelor nucleare şi radiologice;
- evaluarea dosarelor și a condițiilor în teritoriu, în baza solicitărilor de obținere a actelor permisive, (autorizaţii radiologice, inclusiv parţiale, certificate de securitate);
- elaborarea şi transmiterea la organismele internaționale a rapoartelor naţionale conform convenţiilor, tratatelor şi acordului de colaborare;
- actualizarea şi gestionarea Registrului Naţional de surse de radiaţii ionizante şi a persoanelor fizice şi juridice autorizate,.

În urma susținerii prin asistenţă tehnică din partea AIEA, Autorității Suedeze de Securitate Radiologică, Comisiei de Reglementare Nucleară din SUA, Comisiei Europeane, etc, a fost posibilă asigurarea perfecţionării personalului ANRANR, dotarea cu echipament specializat, căutarea surselor orfane in ţară, participarea la exerciţii şi misiuni de identificare a materialului nuclear şi radioactiv din trafic illicit, verificarea rezultatelor inventarierii la agenţi economici, organizarea seminarelor naţionale pentru agenţii economici din ţară, amendarea cadrului normativ naţional de profil.

Acţiunile reglementării practice întreprinse în anul 2018, inclusiv actele legislative şi normative aprobate, elaborate şi transmise spre aprobare, sunt parte componentă a implementării prevederilor Legii nr. 132 din 08.06.2012 privind desfăşurarea în siguranţă a activităţilor nucleare şi radiologice, a Acordului de Garanţii Nucleare în raport cu Tratatul de Neproliferare a Armelor Nucleare, a Protocolului Adiţional la Acord, a Convenţiilor Internaţionale din domeniul nuclear la care Republica Moldova este parte, şi sunt destinate consolidării instituţionale de contracarare a traficului ilicit de materiale nucleare şi radioactive, în contextul menţinerii unui sistem eficient de securitate fizică şi neproliferare a armelor nucleare sau radiologice, materialelor şi tehnologiilor pertinente, precum şi de neadmitere a supraexpunerii personalului, populaţiei şi a mediului la factorii nocivi ai radiaţiilor ionizante.